

Måling af sproglig udvikling 2008

Måling af sproglig udvikling 2008

2008

Måling af sproglig udvikling 2008

© 2008 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:

EVA sætter komma efter Dansk Sprognævnets anbefalinger, dvs. at der som hovedregel ikke sættes komma foran ledsætninger.

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7858-492-1

Indhold

Baggrund for undersøgelsen	5
Kort om metoden	6
Overordnede resultater	8
Status over implementeringen	10
Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode	15
Opfølgning på sprogvurderingerne	19
Kommunernes registreringspraksis	23
Kommunale planer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats	27
Opmærksomhedspunkter	28

Baggrund for undersøgelsen

Den 1. august 2007 trådte den nye dagtilbudslov i kraft. Ifølge loven skal kommunerne som noget nyt tilbyde alle treårige børn en sprogvurdering og opfølgning på sprogvurderingen hvis det viser sig nødvendigt.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gennemførte i november 2007 projektet "Måling af sproglig udvikling" på foranledning af Velfærdsministeriet. EVA kortlagde kommunernes arbejde med at implementere dagtilbudslovens krav om sprogvurderinger. Kortlægningen fokuserede på kommunernes:

- Implementering af sprogvurderinger af alle treårige
- Valg af sprogvurderingsmateriale
- Registreringsprocedurer i forbindelse med sprogvurderingerne.

Undersøgelsen viste bl.a. at kun 15 % af kommunerne i november 2007 tilbød sprogvurderinger til alle treårige. Derudover viste undersøgelsen at kommunerne i meget ringe grad registrerede resultater af sprogvurderingerne centralt.

Formålet med denne undersøgelse er på ny at gøre status over kommunernes implementering af sprogvurderinger af alle treårige og over deres valg af sprogvurderingsmateriale og procedurer for registrering i forbindelse med sprogvurderinger af treårige. Vi ønsker desuden at gøre status over hvor mange kommuner der har udarbejdet en samlet plan for kommunale mål og rammer for sprogvurderinger og den sprogunderstøttende indsats, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 4.

Hvad angår de kommuner der tilbyder sprogvurderinger til alle treårige, sætter vi fokus på:

- Hvor mange treårige børn der sprogvurderes
- Hvilke fagpersoner der gennemfører sprogvurderinger
- Hvor mange børn der på baggrund af en sprogvurdering henvises til sprogstimulering hos en talehøresagkyndig
- Hvordan der i kommunerne følges op på sprogvurderinger af treårige.

Kort om metoden

Som datagrundlag for undersøgelsen har EVA i november 2008 gennemført en internetbaseret spørgeskemaundersøgelse i alle 98 kommuner.

Kommunerne er indledningsvis blevet telefonisk kontaktet for at identificere den person der var mest kvalificeret til at besvare spørgeskemaet. Vedkommende er derefter blevet kontaktet og har bekræftet at være den mest kvalificerede til at besvare spørgeskemaet. Ved samme lejlighed er denne person blevet informeret om undersøgelsens formål og videre forløb. På den måde har det været muligt at sende spørgeskemaet direkte til den rette person som i langt de fleste tilfælde har været en talehørepædagog eller en pædagogisk konsulent i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) og i enkelte tilfælde ledere af daginstitutionsområdet i forvaltningen.

Spørgeskemaet er inden udsendelse blevet pilottestet af seks respondenter. Efter pilottesten blev det færdige spørgeskema sendt til de kontaktede respondenter som link via mail. Der blev gennemført en rykkerrunde via mail, og herefter kontaktede EVA telefonisk de få kommuner der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet.

Der er indkommet besvarelser fra 91 kommuner ud af i alt 98 kommuner, hvilket giver en svarprocent på 93. Svarprocenten vurderes som yderst tilfredsstillende.

Rapporten sammenholder, hvor det er relevant, data fra undersøgelsen i november 2008 med data fra undersøgelsen, "Afrapportering af projekt 'Måling af sproglig udvikling'" som EVA gennemførte i november 2007. I et enkelt tilfælde sammenholdes med data fra Danmarks Statistik.

EVA har indhentet supplerende data fra Sprogvurdering.dk om gennemførte sprogvurderinger i de kommuner der abonnerer på systemet. Sprogvurdering.dk er et internetbaseret management-system til administration af sprogvurderinger foretaget med materialet *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. Systemet er udviklet i samarbejde mellem Center for Børnesprog ved Syddansk Universitet og Mikro Værkstedet A/S.

Kommunerne kan importere data fra pladsanvisningen og folkeregisteret til Sprogvurdering.dk, og herefter kan systemet sikre at alle institutioner bliver opdateret med hensyn til hvilke børn der skal sprogvurderes hvornår. Systemet giver adgang til at forældrene kan udfylde forældredelen af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* elektronisk, og når pædagogen har indtastet pædagogdelen, beregnes resultatet af sprogvurderingen automatisk. Sprogvurdering.dk fungerer herefter som arkiv for institutionerne og kommunen, der kan se resultaterne af de gennemførte sprogvurderinger og diverse statistikker.

I øjeblikket har 30 kommuner købt systemet. Disse kommuner er jævnt fordelt over hele landet og dækker både land- og byområder og store og små kommuner. Administrator af Sprogvurdering.dk har for EVA trukket data for sprogvurderinger foretaget i perioden 1. september 2008 til 26. november 2008. 24 kommuner har sprogvurderet mindst ét barn i denne periode (varierende fra 10 til 185 børn). Det skal bemærkes at en række af de kommuner der har købt systemet, endnu ikke har fået implementeret systemet systematisk i alle dagtilbud. Ud fra et estimat synes det rimeligt at antage at seks kommuner i ovenstående periode har anvendt systemet så frekvent at det har omfattet den overvejende del af kommunernes institutioner. Disse seks kommuner er fordelt med henholdsvis fire på Sjælland og to i Jylland.

De data der præsenteres i rapportens tabeller, stammer fra EVA's spørgeskemaundersøgelse medmindre andet er anført.

Overordnede resultater

Status på implementeringen

69 kommuner (70 %) tilbød pr. 1. november 2008 sprogvurderinger til alle kommunens treårige børn, og yderligere fem kommuner forventer at kunne tilbyde sprogvurderinger til alle treårige inden udgangen af 2008. Dvs. at 76 % af kommunerne forventes at tilbyde sprogvurderinger til alle treårige inden udgangen af 2008.

De kommuner der endnu ikke tilbyder sprogvurdering af alle treårige, angiver bl.a. mangel på tid og fastlæggelse af procedurer for sprogvurderinger af børn der ikke er i dagtilbud, som barrierer for at kunne tilbyde sprogvurderinger til alle kommunens treårige.

Bemærkelsesværdigt få af de kommuner der har deltaget i undersøgelsen, har besvaret spørgeskemaets spørgsmål om gennemførte sprogvurderinger, og de kommuner der har besvaret spørgsmålene, svarer meget forskelligt. EVA har derfor indhentet supplerende data om gennemførte sprogvurderinger i de kommuner der abonnerer på systemet Sprogvurdering.dk. Sprogvurdering.dk er et internetbaseret managementsystem til administration af sprogvurderinger foretaget med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

I den supplerende undersøgelse indgår data fra en periode på knap tre måneder, hvor der i de 24 kommuner der har anvendt registreringssystemet, er sprogvurderet 1799 børn. Af disse børn er 80 % vurderet til at have en alderssvarende sprogudvikling og at skulle have en generel indsats, 10 % er vurderet til at skulle have en fokuseret opfølgende indsats (typisk i dagtilbuddet), og 10 % er vurderet til at skulle have en særlig (talepædagogisk) indsats.

Der er i de 24 kommuner der anvender Sprogvurdering.dk, registreret i alt 2210 børn i systemet i den undersøgte periode. Af disse børn er 81 % sprogvurderet. For de øvrige 19 % er en sprogvurdering afvist. Der er angivet forskellige begrundelser for afvisningen. Flest børn er afvist som følge af forældrenes afvisning af tilbuddet. I de seks kommuner der mest systematisk har anvendt systemet, er afvisningsgraden begrundet med forældreafrisning væsentligt lavere.

Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode

I hovedparten af de medvirkende kommuner anvender alle dagtilbud det samme sprogvurderingsmateriale. 70 kommuner benytter eller planlægger at benytte *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, udviklet for Velfærdsministeriet. Ni kommuner anvender eller planlægger at anvende *TRAS* (Tidlig Registrering af Sprogudvikling i det daglige samspil), mens seks kommuner anvender *Den reviderede bornholmske treårsscreening*.

Hvad angår de fagpersoner der involveres i sprogvurderinger af treårige, er der stor forskel på om det drejer sig om sprogvurdering af børn i dagtilbud eller børn der ikke er i dagtilbud. Den faggruppe som flest kommuner peger på som ansvarlig for sprogvurderinger af børn i dagtilbud, er pædagoger og dagplejepædagoger, mens det typisk er talehørpædagoger eller andre med en sprogfaglig baggrund der udfører sprogvurderinger af børn der ikke er i dagtilbud.

Kommunerne har relativt forskellige tilgange til sprogvurdering af tosprogede treårige. Overordnet set kan kommunerne inddeles i tre hovedgrupper: en gruppe der anvender et særligt materiale til sprogvurdering af tosprogede (44 % af de kommuner der har deltaget i undersøgelsen), en gruppe der anvender det samme materiale som til andre treårige (22 % af kommunerne) og en

gruppe der anvender både et særligt materiale og det samme materiale som til andre treårige (16 % af kommunerne).

De hyppigst anvendte materialer til sprogvurdering af tosprogede treårige er *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* og materialet *Vis, hvad du kan*.

Opfølgning på sprogvurderingerne

I hovedparten af de kommuner der tilbyder sprogvurdering af alle treårige børn, udvikles en evt. opfølgende sprogstimuleringsindsats af det enkelte dagtilbud i et evt. samarbejde med en talehørepædagog.

26 kommuner foretager en opfølgende sprogvurdering af børn der på baggrund af resultaterne af den indledende sprogvurdering af treårige har modtaget en sprogstimulerende indsats. Halvdelen af de kommuner der tilbyder sprogvurdering af alle treårige børn, har ikke afklaret om der skal foretages en opfølgende sprogvurdering af børn der har fået en sprogstimuleringsindsats.

Talehørepædagoger og pædagoger er de faggrupper som flest kommuner peger på som dem der er involveret eller forventes involveret i den pædagogiske opfølgning på sprogvurderinger.

Registreringspraksis

65 % af de kommuner der tilbyder sprogvurdering af alle treårige, har svaret at der til registrering af resultaterne anvendes et it-system, eller at dagtilbuddene fremsender oplysninger til forvaltningen om de foretagne sprogvurderinger, eller begge dele. 85 % af de kommuner der endnu ikke tilbyder sprogvurdering af alle treårige, forventer at der vil blive anvendt et it-system, eller at dagtilbuddene vil sende oplysninger til forvaltningen om de foretagne sprogvurderinger, eller begge dele.

I forhold til registrering af forskellige informationer om sprogvurderinger angiver flest kommuner at de forventer at foretage en central registrering af antallet af børn i kommunen som har behov for særlig talehørepædagogisk bistand der ikke varetages af dagtilbuddets personale.

Udarbejdelse af kommunale planer

Ifølge dagtilbudslovens § 11, stk. 4, skal kommunerne udarbejde en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderingerne og den opfølgende indsats. 30 kommuner havde på undersøgelsestidspunktet udarbejdet en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderingerne og den opfølgende indsats. 21 kommuner angav at de var i gang med at udarbejde en plan, mens 33 kommuner på undersøgelsestidspunktet ikke var gået i gang med at udarbejde en plan.

Status over implementeringen

For at gøre overordnet status over implementeringen er kommunerne blevet spurgt hvor langt de er nået med hensyn til at tilbyde sprogvurderinger til alle treårige i kommunen i henhold til dagtilbudslovens § 11. De kommuner der tilbyder sprogvurderinger til alle kommunens treårige, er blevet stillet en række spørgsmål om resultaterne af de hidtil gennemførte sprogvurderinger. De kommuner der endnu ikke tilbyder sprogvurderinger til alle treårige, er blevet spurgt hvilke barrierer de ser i forhold til implementeringen.

Tabel 1

Hvor langt er kommunen nået i arbejdet med at tilbyde sprogvurderinger til alle treårige i kommunen i henhold til dagtilbudslovens § 11?

	Antal kommuner	Procent
Alle treårige tilbydes sprogvurdering	69	76 %
Vi er i gang med implementeringen af sprogvurderingstilbuddet, men alle treårige bliver endnu ikke tilbudt en sprogvurdering	20	22 %
Vi har endnu ikke truffet beslutninger vedrørende implementering af sprogvurderinger for treårige	2	2 %
I alt	91	100 %

På undersøgelsestidspunktet tilbød 69 kommuner (76 %) ud af de kommuner der har besvaret spørgeskemaet, sprogvurderinger til alle treårige. 20 kommuner (22 %) havde taget initiativ til implementeringen af lovgivningen men tilbød ikke systematisk sprogvurdering til alle treårige. To kommuner (2 %) havde på undersøgelsestidspunktet ikke truffet beslutninger om implementering af sprogvurderinger af treårige.

For at få et tilnærmet billede af andelen af treårige børn der på undersøgelsestidspunktet blev tilbudt en sprogvurdering, er oplysninger om kommunernes arbejde med at tilbyde sprogvurderinger blevet sammenholdt med data fra Danmarks Statistik om antallet af børn i kommunerne der i juni 2008 var tre år. Resultatet fremgår af tabel 2:

Tabel 2

Hvor mange treårige børn bliver sprogvurderet?

	Antal treårige	Procent
Alle treårige tilbydes sprogvurdering	39.696	68 %
Vi er i gang med implementeringen af sprogvurderingstilbuddet, men alle treårige bliver endnu ikke tilbudt en sprogvurdering	17.230	30 %
Vi har endnu ikke truffet beslutninger vedrørende implementering af sprogvurderinger for treårige	967	2 %
I alt	57.890	100 %

Kilde: Danmarks Statistik og EVA's spørgeskemaundersøgelse, 2008.

Af tabellen fremgår det at de 76 % af kommunerne der tilbyder sprogvurderinger til alle treårige, tilbyder sprogvurderinger til 68 % af alle treårige. Andelen af børn der tilbydes sprogvurderinger, er dermed lidt lavere end andelen af kommuner der tilbyder sprogvurdering til alle. Dette skyldes at disse kommuner i gennemsnit har lidt færre treårige børn end de kommuner der ikke tilbyder sprogvurdering til alle treårige. En sammenstilling af disse data indikerer således at der er en ræk-

ke kommuner der befolkningsmæssigt ligger under gennemsnittet, blandt de kommuner der tilbyder sprogvurderinger til alle treårige.

18 af de i alt 22 kommuner der på undersøgelsestidspunktet ikke tilbød sprogvurdering til alle treårige, har svaret på hvornår de planlægger at tilbyde sprogvurdering til alle treårige (se tabel 3).

Tabel 3
Hvornår planlægger kommunen at tilbyde sprogvurdering til alle treårige i henhold til dagtilbudslovens § 11?

	Antal kommuner	Procent
Inden udgangen af 2008	5	28 %
1. kvartal 2009	2	11 %
2. kvartal 2009	1	6 %
3. kvartal 2009	2	11 %
4. kvartal 2009	0	0 %
På et ikke nærmere bestemt tidspunkt i 2009	1	6 %
Ved ikke	7	39 %
I alt	18	100 %

Ved udgangen af 2008 forventer 5 af de 18 kommuner der har besvaret spørgsmålet, at tilbyde sprogvurdering til alle treårige. Ved udgangen af 2009 forventer yderligere 6 kommuner at kunne tilbyde sprogvurdering til alle treårige. 7 kommuner har ikke taget stilling til hvornår de planlægger at tilbyde sprogvurdering til alle kommunens treårige.

Gennemførte sprogvurderinger

De kommuner der tilbyder sprogvurdering af alle treårige, er i spørgeskemaundersøgelsen blevet stillet spørgsmål der skal afdække dels andelen af børn der på baggrund af en sprogvurdering de foregående seks måneder er blevet henvist til en talehørepædagog, dels andelen af børn hvis forældre har valgt at afslå tilbuddet om sprogvurdering.

Bemærkelsesværdigt få af de kommuner der har deltaget i undersøgelsen, har besvaret spørgeskemaets spørgsmål om gennemførte sprogvurderinger. Der kan være flere forklaringer på den lave svarprocent. Dels er en del kommuner først inden for det seneste halve år begyndt at tilbyde alle treårige sprogvurdering, dels registreres data om sprogvurdering af treårige i en række kommuner ikke centralt, hvilket vanskeliggør besvarelsen af denne type spørgsmål.

Da så relativt få kommuner har besvaret spørgsmålene, er besvarelsene ikke repræsentative. Det er imidlertid interessant at bemærke at de kommuner der har besvaret spørgsmålene, svarer meget forskelligt.

Seks kommuner har svaret på hvor stor en andel af kommunens treårige der på baggrund af en sprogvurdering er blevet henvist til en talehøresagkyndig inden for det seneste halve år.

Blandt de seks kommuner der har besvaret spørgsmålet, er der relativt stor forskel på hvor stor en andel af de treårige børn der er blevet henvist til en talehørepædagog. Tre kommuner vurderer at under 10 % af kommunens treårige på baggrund af en sprogvurdering er blevet henvist til en talehørepædagog det seneste halve år, mens én kommune vurderer at der er tale om 10 %. Én kommune vurderer at der er tale om ca. 29 % af de treårige. Og endelig er der én kommune der svarer at ca. 20 % af de treårige som resultat af en sprogvurdering får en opfølgning enten i dagtilbud eller ved en talehørepædagog.

12 kommuner har svaret på hvor stor en andel af de treårige der vurderes ikke at have fået en sprogvurdering inden for det seneste halve år.

En tredjedel af disse 12 kommuner har angivet at det ikke er muligt at vurdere hvor stor en andel af de treårige det drejer sig om.

Blandt de kommuner der har foretaget en vurdering, er der meget stor forskel på hvor stor en andel af de treårige i kommunen der vurderes ikke at have fået en sprogvurdering: To kommuner angiver at alle kommunens treårige har fået en sprogvurdering; en kommune angiver at 2-3 % af de treårige vurderes ikke at have fået en sprogvurdering; tre kommuner vurderer at mellem 10 og 20 % ikke har fået en sprogvurdering, og to kommuner vurderer at hele 80-90 % af de treårige ikke har fået en sprogvurdering inden for det seneste halve år. Den ene af de to sidstnævnte kommuner har forklaret denne høje andel med at mellem 80 og 90 % af kommunens daginstitutioner arbejder med *TRAS* som almindeligt sprogstimulerende materiale, og at forældrene på den baggrund føler sig godt dækket ind i forhold til børnenes sproglige udvikling.

Da relativt få kommuner har besvaret spørgeskemaets spørgsmål om gennemførte sprogvurderinger, har EVA indhentet supplerende data om gennemførte sprogvurderinger i de kommuner der abonnerer på systemet Sprogvurdering.dk. Sprogvurdering.dk er et internetbaseret managementsystem til administration af sprogvurderinger foretaget med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

Administrator af systemet har på EVA's foranledning trukket data om sprogvurderinger foretaget i perioden 1. september 2008 til 26. november 2008. I denne periode har 24 af de kommuner der anvender systemet, sprogvurderet mindst ét barn. Det er vanskeligt at vurdere ud fra data i systemet i hvilke kommuner alle dagtilbud systematisk er gået i gang med at bruge systemet. Ud fra et estimat synes det rimeligt at antage at seks kommuner i ovenstående periode har anvendt systemet så frekvent at det har omfattet den overvejende del af kommunernes institutioner.

Ved anvendelse af *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* indplaceres børnene i tre resultat- og opfølgingskategorier:

- 1 Børn der har behov for en særlig (talepædagogisk) indsats
- 2 Børn der har behov for en fokuseret pædagogisk indsats inden for mindst et sprogområde (denne indsats vil typisk finde sted i dagtilbuddet)
- 3 Børn med alderssvarende sproglige kompetencer inden for alle sprogområder der har behov for en generel indsats.

Tabel 4
Resultat af sprogvurderinger foretaget med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* i perioden 1. september 2008 til 26. november 2008 af kommuner der anvender Sprogvurdering.dk

	Alle 24 kommuner		6 kommuner der mest systematisk anvender systemet	
	Antal børn	Procent	Antal	Procent
Særlig indsats	176	10	90	10
Fokuseret indsats	176	10	77	9
Generel indsats	1447	80	713	81
I alt	1799	100	880	100

Kilde: *Sprogvurdering.dk*

I de knap tre måneder undersøgelsen dækker, er der i de 24 kommuner der har anvendt registreringssystemet, sprogvurderet 1799 børn. Af disse børn er 80 % vurderet til at skulle have en generel indsats, 10 % er vurderet til at skulle have en fokuseret opfølgende indsats, og 10 % er vurderet til at skulle have en særlig indsats. Dette mønster er det samme når det gælder de seks kommuner der mest systematisk har anvendt systemet. I disse kommuner vurderes 10 % af bør-

nene at have behov for en særlig indsats, 9 % for en fokuseret indsats, og 81 % for en generel indsats.

Sprogvurderingsmateriale til 3-årige er konstrueret sådan at når en stor mængde børn gennemfører vurderingen, forventes 5 % at komme i gruppen af børn med behov for en særlig indsats, de næste 10 % vil blive defineret som børn med behov for en fokuseret indsats, og de øvrige 85 % vil blive defineret som børn med behov for en generel indsats. Det er derfor bemærkelsesværdigt at gruppen af børn med behov for en særlig indsats på baggrund af de hidtil gennemførte sprogvurderinger udgør 10 %. Der kan være flere årsager til at flere børn end forventet vurderes at have behov for en særlig indsats. Dels er både arbejdet med sprogvurderingerne i dagtilbuddene og med registreringsystemet i en indkøringsfase, dels kan der være problemer med sprogvurderingsmaterialets interne normer.

Anvendes *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, skal barnet sprogvurderes når det er mellem 2 år og 10 måneder og 3 år og 4 måneder. For de kommuner der anvender Sprogvurdering.dk, har vi undersøgt hvor stor en andel af børn på 3 år og 4 måneder der var registreret i systemet som sprogvurderet eller markeret som afvist. Det skal i den forbindelse bemærkes at en overvejende del af kommunerne stadigvæk er i en indkøringsfase, og at nogle af afvisningerne i indkøringsfasen skyldes administrative problemer. Derfor skal tallene tolkes med en vis forsigtighed.

Tabel 5
Afvisning af sprogvurderinger i perioden 1. september 2008 til 26. november 2008 for kommuner der anvender Sprogvurdering.dk

	Alle 24 kommuner		6 kommuner der mest systematisk anvender systemet	
	Antal børn	Procent	Antal	Procent
Forældre afviste tilbuddet	263	12	52	5
Barnet ikke vurderet med materialet da det er tosproget	127	6	65	6
Barnet kunne ikke gennemføre testen	4	0	0	0
Forældrene havde ikke mulighed for at gennemføre forældredelen af vurderingen	1	0	0	0
Det var ikke muligt at gennemføre sprogvurderingen	16	1	8	1
Gennemførte sprogvurderinger	1799	81	880	88
Mulige sprogvurderinger i alt	2210	100	1005	100

Kilde: *Sprogvurdering.dk*

I de knap tre måneder undersøgelsen dækker, er der i de 24 kommuner registreret i alt 2210 relevante børn. Af disse børn er 81 % sprogvurderet. For de øvrige 19 % er en sprogvurdering afvist. Der er angivet forskellige begrundelser for afvisningen. Flest børn (12 %) er afvist som følge af forældrenes afvisning af tilbuddet. I 6 % af tilfældene er barnet ikke sprogvurderet med materialet da det er tosproget.

I de seks kommuner der mest systematisk har anvendt systemet, er afvisningsgraden begrundet med forældreafvisning væsentligt lavere. I disse kommuner er sprogvurderingen afvist som følge af at forældrene har afvist tilbuddet i 5 % af tilfældene. Afvisning som følge af at barnet er tosproget, udgør 6 %, i 1 % af tilfældene har det ikke været muligt at gennemføre en sprogvurdering, og for 88 % af børnene er der gennemført en sprogvurdering.

Barrierer

De kommuner der endnu ikke tilbyder alle kommunens treårige en sprogvurdering, har svaret på hvilke barrierer de oplever i forhold til at kunne tilbyde sprogvurdering til alle kommunens treårige (se tabel 6).

Tabel 6
Hvilke barrierer oplever kommunen i forhold til at kunne tilbyde sprogvurderinger til treårige i henhold til dagtilbudslovens § 11?

	Antal kommuner	Procent
Mangel på tid	8	53 %
Fastlæggelse af procedurer for sprogvurderinger af børn der ikke er i dagtilbud	5	33 %
It-tekniske problemer	1	7 %
Uenighed om valg af sprogvurderingsmateriale	1	7 %
I alt	15	100 %

Den oftest anførte barriere er mangel på tid. Otte kommuner anfører mangel på tid som en barriere for implementeringen. Af disse otte kommuner peger fem generelt på manglende tid i forvaltningen eller i dagtilbuddene, mens tre kommuner beskriver tid som en barriere for implementering af sprogvurderinger fordi der skal udvikles sprogvurderingsmateriale og uddannes pædagogiske sprogvejledere før alle treårige kan tilbydes en sprogvurdering.

Fem kommuner anfører at der mangler en fastlæggelse af procedurer for hvordan forældre til børn der ikke er i dagtilbud, skal kontaktes, og for hvem der skal udføre sprogvurderinger af disse børn. En enkelt kommune anfører it-tekniske problemer som en barriere, mens en anden kommune anfører uenighed om valg af sprogvurderingsmateriale som en barriere.

Af de to kommuner der endnu ikke har truffet beslutninger om implementeringen af sprogvurderinger af treårige, angiver den ene kommune mangel på tid som en barriere.

Valg af sprogvurderingsmateriale og -metode

Kommunernes valg af sprogvurderingsmateriale og -metode er belyst gennem spørgsmål om valg af materiale til sprogvurdering efter henholdsvis dagtilbudslovens § 11 og folkeskolelovens § 4 a samt spørgsmål om hvilke fagpersoner der deltager i gennemførelsen af sprogvurderingerne.

Materiale til sprogvurderinger efter dagtilbudsloven

67 af de 69 kommuner der på undersøgelsestidspunktet tilbød sprogvurderinger til alle kommunens treårige, har svaret på hvilket sprogvurderingsmateriale der anvendes i kommunen, og på om kommunens institutioner alle anvender det samme materiale til sprogvurderinger af treårige (se tabel 7).

Tabel 7

Anvender alle kommunens institutioner det samme materiale til sprogvurderinger af treårige i henhold til dagtilbudslovens § 11?

	Antal kommuner	Procent
Ja, <i>Sprogvurderingsmateriale til 3-årige</i>	53	79 %
Ja, <i>TRAS</i>	6	9 %
Ja, <i>Den bornholmske treårsscreening</i>	6	9 %
Nej, alle kommunens institutioner anvender ikke det samme materiale til sprogvurderinger af treårige	2	3 %
I alt	67	100 %

Det er interessant at alle dagtilbud anvender det samme sprogvurderingsmateriale i hovedparten af de medvirkende kommuner. Det er således kun to kommuner der har svaret at kommunens institutioner ikke alle anvender det samme materiale til sprogvurdering af treårige.

I 53 kommuner (79 %) anvendes *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*. 6 kommuner (9 %) angav at institutionerne anvender *Den bornholmske treårsscreening*, og 6 kommuner (9 %) angav at institutionerne anvender *TRAS*. 3 kommuner har angivet at institutionerne kan supplere det primære sprogvurderingsmateriale med et alternativt materiale.

I de to kommuner der svarede at kommunens dagtilbud ikke alle anvender det samme materiale til sprogvurderinger af treårige, anvendes både *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* og *TRAS*.

Alle de kommuner der på undersøgelsestidspunktet ikke tilbød sprogvurdering til alle kommunens treårige, har valgt hvilket sprogvurderingsmateriale der skal anvendes til sprogvurdering af kommunens treårige. 17 af disse 20 kommuner har valgt at anvende *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, mens 3 har valgt *TRAS*.

Samlet set er der 70 kommuner der benytter eller planlægger at benytte *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, udviklet for Velfærdsministeriet. 9 kommuner anvender eller planlægger at anvende *TRAS*, mens 6 kommuner anvender *Den bornholmske treårsscreening*.

Hvilke fagpersoner er involverede i sprogvurderingerne?

Kommunerne har svaret på hvilke fagpersoner der er eller forventes at blive involveret i sprogvurdering både af treårige i dagtilbud og af treårige der ikke er i dagtilbud. Bemærk at der i flere kommuner er flere forskellige faggrupper involveret (se tabel 8).

Tabel 8
Hvilke fagpersoner udfører/forventes at udføre sprogvurderingerne af treårige?

	Børn i dagtilbud		Børn der ikke er i dagtilbud	
	Antal kommuner	Procent	Antal kommuner	Procent
Pædagog/dagplejepædagog	63	71 %	14	17 %
Pædagog med efteruddannelse inden for sprogvurdering og sprogstimulering	35	39 %	22	27 %
Talehørepædagog eller anden med sprogfaglig baggrund	12	13 %	41	50 %
Andre	11	12 %	14	17 %
Ikke afklaret	0	0 %	2	2 %
I alt	121	136 %	93	113 %
Kommuner i alt	89	100 %	82	100 %

Det totale antal svar er større end N da kommunerne har haft mulighed for at angive flere svar.

Kommunernes besvarelser af spørgsmålene viser at der er stor forskel på hvilke fagpersoner der involveres eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger af børn i dagtilbud og børn uden for dagtilbud. For børn i dagtilbud er pædagoger og dagplejepædagoger den faggruppe flest kommuner peger på, mens det for børn der ikke er i dagtilbud, er talehørepædagoger eller andre med en sprogfaglig baggrund.

71 % af kommunerne angav at pædagoger og dagplejepædagoger er involveret eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger af børn i dagtilbud. For børn der ikke er i dagtilbud, svarede 17 % af kommunerne at pædagoger og dagplejepædagoger er involveret eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger.

39 % af kommunerne angav at pædagoger med efteruddannelse inden for sprogvurdering og sprogstimulering er involveret eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger af treårige i dagtilbud, mens 27 % af kommunerne valgte denne svarmulighed for børn der ikke er i dagtilbud.

13 % af kommunerne angav at talehørepædagoger er involveret eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger af børn i dagtilbud. For børn der ikke er i dagtilbud, svarede hele 50 % af kommunerne at talehørepædagoger er involveret eller forventes at blive involveret i sprogvurderinger.

12 % af kommunerne angav at andre faggrupper er involveret i sprogvurderinger af børn i dagtilbud. I nogle af disse kommuner er en kommunal sprogvejleder eller talehørepædagog involveret i sprogvurderinger i forbindelse med sidemandsoplæring af de pædagoger der skal udføre sprogvurderinger, i andre kommuner er bl.a. pædagogmedhjælpere involveret i sprogvurderingen.

17 % af kommunerne angav at andre faggrupper er involveret i sprogvurderinger af børn der ikke er i dagtilbud. Det oplyses ved disse svar at sprogvurdering i nogle kommuner foretages af den pædagogiske konsulent eller af en anden medarbejder i den kommunale forvaltning (fx sprogkonsulent/sprogvejleder/pædagogisk vejleder i PPR). Nogle kommuner svarer at sprogvurderingen udføres enten i den nærmeste institution eller i den institution barnet skal starte i, eller alternativt i hjemmet af en talehørepædagog.

To kommuner angav at det ikke er afklaret hvilke fagpersoner der vil blive involveret i sprogvurderinger af børn der ikke er i dagtilbud. Endelig angav tre kommuner at man ikke har kendskab til at der er treårige der ikke er i dagtilbud.

Materiale til sprogvurdering af tosprogede børn

Dagtilbudslovens krav om sprogvurdering og folkeskolelovens § 4 a om obligatorisk sprogscreening af tosprogede børn administreres forskelligt i kommunerne. 89 kommuner har i 2008 oplyst om de anvender det samme sprogvurderingsmateriale til sprogvurderinger af alle treårige, eller om de anvender særligt materiale til sprogvurderinger af tosprogede treårige.

39 kommuner (44 %) svarer at de benytter et særligt materiale til tosprogede børn. 20 kommuner (22 %) benytter det samme materiale til sprogvurdering af alle kommunens treårige. 14 kommuner (16 %) benytter det samme materiale til alle treårige og derudover et særligt materiale til tosprogede børn, og 10 kommuner (11 %) er ikke afklaret hvad angår materialevalg til sprogvurdering af kommunens tosprogede treårige børn. 4 kommuner svarer at sprogvurderinger af tosprogede treårige baseres på en sagkyndig vurdering uden brug af materialer, og 2 kommuner angiver at der ikke er tosprogede treårige i kommunen.

I tabel 9 sammenholdes kommunernes besvarelse af spørgsmålet om valg af materialer til sprogvurdering af tosprogede treårige i 2008 med besvarelserne af det samme spørgsmål i 2007.

Tabel 9
Materiale til sprogvurdering af tosprogede børn i 2008 sammenlignet med 2007

	2007		2008	
	Antal kommuner	Procent	Antal kommuner	Procent
Samme som andre treårige	8	9 %	20	22 %
Særligt materiale til tosprogede	31	34 %	39	44 %
Det samme og et særligt materiale	17	19 %	14	16 %
Sprogvurderinger baseres på en sagkyndig vurdering uden brug af materiale	0	0 %	4	4 %
Ikke afklaret	33	37 %	10	11 %
Der er ikke tosprogede treårige i kommunen	0	0 %	2	2 %
I alt	90	100 %	89	100 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse 2007 og 2008

Overordnet set viser tabellen at der i kommunerne er relativt forskellige tilgange til sprogvurdering af tosprogede børn. Sammenligner man kommunernes besvarelser i 2008 med besvarelserne fra 2007, er det endvidere værd at bemærke at der i 2008 er markant flere kommuner der er afklaret hvad angår materialevalg til sprogvurderinger af tosprogede end der var i 2007.

I 2007 angav 37 % af de medvirkende kommuner at det ikke var afklaret hvilket materiale der skulle bruges til sprogvurdering af tosprogede børn, mens det i 2008 var 11 % af de medvirkende kommuner der ikke havde afklaret materialevalget.

Der er en tendens til at de kommuner der siden 2007 har valgt materiale til sprogvurdering af tosprogede børn, har valgt at anvende enten et særligt materiale til tosprogede børn eller det samme materiale som til sprogvurdering af andre treårige: I 2007 svarede 34 % af kommunerne at de anvendte et særligt materiale til sprogvurdering af tosprogede børn, mens det i 2008 var 44 % der anvendte et særligt materiale. I 2007 svarede 9 % af kommunerne at de anvendte det samme materiale til sprogvurdering af alle kommunens treårige børn, mens det i 2008 var 22 % der anvendte det samme materiale.

Andelen af kommuner der anvender det samme materiale og desuden et særligt materiale, er derimod ikke forandret nævneværdigt: I 2007 angav 19 % af kommunerne at de anvendte det samme materiale og desuden et særligt materiale, mens det i 2008 var 16 %.

De 73 kommuner der i undersøgelsen fra 2008 har svaret at der til sprogvurderinger af tosprogede anvendes "Det samme materiale som andre treårige", "Særligt materiale til tosprogede" eller "Det samme og et særligt materiale" har endvidere oplyst hvilke konkrete materialer der anvendes til sprogvurderinger af tosprogede treårige. Materialevalget fremgår af tabel 10.

Tabel 10
Materialer til sprogvurderinger af tosprogede børn i 2008

	Antal kommuner	Procent
<i>Vis, hvad du kan</i> (evt. i kombination med andre materialer)	26	36 %
<i>Sprogvurderingsmateriale til 3-årige</i> (evt. i kombination med andre materialer)	29	40 %
<i>TRAS</i> (evt. i kombination med andre materialer)	8	11 %
<i>Den bornholmske treårsscreening</i>	3	4 %
Materiale kommunen selv har udviklet til sprogvurdering af tosprogede	3	4 %
Andre materialer	4	5 %
I alt	73	100 %

De hyppigst anvendte materialer er *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* som 40 % af kommunerne anvender, og materialet *Vis, hvad du kan*, udviklet for Undervisningsministeriet, som 36 % af kommunerne anvender. 11 % af kommunerne anvender *TRAS*, 4 % anvender *Den bornholmske treårsscreening*, og 4 % anvender et materiale til sprogvurdering af tosprogede som kommunen selv har udviklet. 5 % af kommunerne benytter andre materialer. Det drejer sig om *Bo Ege-testen*, *"På spring til dansk"*, *Medina* og et tillægsmateriale til tosprogede til *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*.

Opfølgning på sprogvurderingerne

For at afdække hvordan man i kommunerne følger op på de gennemførte sprogvurderinger, er kommunerne blevet bedt om at svare på om det materiale de anvender eller forventer at anvende i den pædagogiske opfølgning i dagtilbuddene, eksempelvis udvikles centralt i kommunen eller i det enkelte dagtilbud, om de gennemfører opfølgende sprogvurderinger af de børn der har modtaget et sprogstimulerende tilbud i dagtilbuddet, og om hvilke fagpersoner der er involveret eller forventes at blive involveret i opfølgning på sprogvurderinger.

Endvidere er kommunerne blevet bedt om at vurdere om der i forbindelse med implementering af dagtilbudsloven generelt er kommet et øget fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i kommunens dagtilbud.

Materiale til opfølgning i dagtilbuddene

De kommuner der på undersøgelsestidspunktet tilbød alle kommunens treårige en sprogvurdering, er blevet spurgt om kommunens dagtilbud anvender ensartede materialer til den pædagogiske opfølgende indsats for børn der på baggrund af en sprogvurdering vurderes at have behov for en opfølgende indsats i dagtilbuddet (se tabel 11).

Tabel 11

Anvendes der et ensartet materiale til opfølgning for de børn der ved en sprogvurdering vurderes at have behov for en pædagogisk opfølgning i dagtilbuddet?

	Antal kommuner	Procent
Det pædagogiske tilbud udvikles lokalt i dagtilbuddet og/eller i samarbejde med en talehørepædagog til det enkelte barn	48	71 %
Der udvikles et ensartet pædagogisk tilbud centralt i kommunen som det enkelte dagtilbud skal iværksætte	2	3 %
Vi anvender en kombination af lokale og centralt udviklede pædagogiske tilbud	14	21 %
Andet	4	6 %
I alt	68	100 %

Af de 68 kommuner der har besvaret spørgsmålet, angiver 71 % af kommunerne at det pædagogiske tilbud udvikles lokalt til det enkelte barn i dagtilbuddet og/eller i samarbejde med en talehørepædagog. 21 % svarer at de anvender en kombination af lokale og centralt udviklede pædagogiske tilbud, mens 3 % har svaret at der udvikles et ensartet pædagogisk tilbud centralt i kommunen som det enkelte dagtilbud skal iværksætte.

De kommuner der på undersøgelsestidspunktet var i gang med implementering af sprogvurderinger men endnu ikke tilbød alle kommunens treårige en sprogvurdering, er blevet spurgt om de forventer at der i kommunens dagtilbud skal anvendes ensartede materialer til den pædagogiske opfølgende indsats for børn der på baggrund af en sprogvurdering vurderes at have behov for en opfølgende indsats i dagtilbuddet (tabel 12).

Tabel 12

Forventes det at der i kommunens dagtilbud skal anvendes et ensartet materiale ved pædagogisk opfølgning på sprogvurdering af de børn der vurderes at have et særligt behov for en pædagogisk opfølgning i dagtilbuddet?

	Antal kommuner	Procent
Ja	10	50 %
Nej	5	25 %
Ikke afklaret	5	25 %
I alt	20	100 %

I forhold til de kommuner der allerede tilbyder alle treårige en sprogvurdering, er der blandt de kommuner der endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, en større andel der forventer at der i kommunens dagtilbud skal anvendes et ensartet materiale ved en eventuel pædagogisk opfølgning på sprogvurdering i dagtilbuddet. Ti kommuner forventer at der skal anvendes et ensartet materiale. Fem kommuner svarer at de ikke forventer at der i kommunens dagtilbud skal anvendes et ensartet materiale ved pædagogisk opfølgning, og fem kommuner svarer at der endnu ikke er taget stilling til spørgsmålet.

Opfølgende sprogvurdering

De kommuner der på undersøgelsestidspunktet tilbød alle kommunens treårige en sprogvurdering, er blevet spurgt om kommunens dagtilbud foretager en opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af sprogvurdering i treårsalderen har modtaget en sprogstimulerende indsats (se tabel 13).

Tabel 13

Foretages der opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af sprogvurdering i treårsalderen i henhold til dagtilbudslovens § 11 har modtaget en sprogstimulerende indsats?

	Antal kommuner	Procent
Ja	26	38 %
Nej	8	11 %
Ikke afklaret	35	51 %
I alt	69	100 %

Alle de kommuner der på undersøgelsestidspunktet tilbød alle kommunens treårige en sprogvurdering, har besvaret spørgsmålet. 38 % svarer at der foretages opfølgende sprogvurdering. 11 % svarer at der ikke foretages opfølgende sprogvurdering. I hovedparten af kommunerne (51 %) er spørgsmålet endnu ikke afklaret.

Af de 26 kommuner der anvender en opfølgende vurdering, har 25 kommuner svaret hvilket materiale de anvender. Materialevalget fremgår af tabel 14.

Tabel 14

Anvendes der bestemte materialer til den opfølgende sprogvurdering af de børn der på baggrund af en sprogvurdering i henhold til dagtilbudslovens § 11 har modtaget en sprogstimulerende indsats?

	Antal kommuner	Procent
<i>Sprogvurderingsmateriale til 3-årige</i>	3	12 %
TRAS, i nogle kommuner suppleret med en talehørepædagog's vurdering	10	40 %
<i>Reynells sprogtest</i>	1	4 %
Flere forskellige materialer (kommunerne nævner <i>Sprogvurderingsmateriale til 3-årige, Reynells sprogtest, Bo Ege, Viborg, TRAS, Medina. "De' er ham'ses", Vis, hvad du kan</i>)	6	24 %
<i>Den bornholmske treårsscreening</i> (hvis barnet er blevet 4 år, anvendes andet materiale)	1	1 %
<i>Den bornholmske treårsscreening</i>	1	4 %
Materiale afgøres individuelt på baggrund af konsultation med talehørepædagog	2	8 %
Nej, vi anvender ikke materialer	1	4 %
I alt	25	100 %

Flest kommuner (10) svarer at de anvender TRAS til den opfølgende sprogvurdering af børn der har modtaget en sprogstimulerende indsats. Seks kommuner svarer at der anvendes en kombination af materialer. Tre kommuner anvender *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*, og i to kommuner afgøres valget af materiale individuelt på baggrund af en konsultation med en talehørepædagog. Én kommune anvender *Reynells sprogtest*, én kommune *Den bornholmske treårsscreening*, én kommune anvender *Den bornholmske treårsscreening* hvis barnet er under fire år, og én kommune anvender ikke materialer i forbindelse med den opfølgende sprogvurdering.

Hvilke fagpersoner involveres i opfølgning på sprogvurderinger?

Kommunerne er blevet spurgt hvilke fagpersoner der er eller forventes at blive involveret i opfølgning på sprogvurderinger af treårige (se tabel 15).

Tabel 15

Hvilke fagpersoner er involveret eller forventes at blive involveret i opfølgning på sprogvurderinger af treårige?

	Antal kommuner	Procent
Pædagog/dagplejepædagog	69	78 %
Pædagog med efteruddannelse inden for sprogvurdering og sprogstimulering	38	43 %
Pædagog med særligt ansvar for sprogvurdering i vuggestuen/børnehaven	49	55 %
Talehørepædagog eller anden med sprogfaglig baggrund	84	94 %
Øvrige fagpersoner tilknyttet PPR	13	15 %
Andre	5	6 %
I alt	258	290 %
Kommuner i alt	89	100 %

Det totale antal svar er større end N da kommunerne har haft mulighed for at angive flere svar.

Hovedparten af de medvirkende kommuner (94 %) svarer at talehørepædagoger eller andre med sprogfaglig baggrund er eller forventes at blive involveret i opfølgning på sprogvurderinger. Godt to tredjedele af kommunerne (69 %) svarer at pædagoger eller dagplejepædagoger er eller forventes at blive involveret i opfølgning, og godt halvdelen af kommunerne (55 %) svarer at pædagoger med særligt ansvar for sprogvurdering i dagtilbuddet er eller forventes at blive involveret i opfølgning. Knap halvdelen af de medvirkende kommuner (43 %) svarer at pædagoger med efteruddannelse inden for sprogvurdering og sprogstimulering er eller forventes at blive involveret i opfølgning. I 15 % af kommunerne er eller forventes øvrige fagpersoner tilknyttet PPR at blive involveret i opfølgning. Og endelig angiver 6 % af kommunerne at "andre" faggrupper er eller forventes at blive involveret i opfølgning. Som eksempler på andre faggrupper angiver kommunerne dagplejere, pædagogiske konsulenter for tosprogede småbørn og sprogvejledere.

Fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i dagtilbuddene

De kommuner der på undersøgelsestidspunktet tilbød alle kommunens treårige en sprogvurdering, er blevet spurgt om de vurderer at implementeringen af sprogvurderinger af alle treårige har medført et øget fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i kommunens dagtilbud (se tabel 16).

Tabel 16

Har opgaven med sprogvurderinger af treårige medført at der i kommunens dagtilbud er kommet øget fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i dagtilbuddet?

	Antal kommuner	Procent
Ja, forvaltningen har i forbindelse med implementeringen af sprogvurderinger igangsat initiativer med henblik på at øge dagtilbuddenes fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet	19	56 %
Ja, det skønnes at dagtilbuddene generelt har mere fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i dag end før indførelsen af sprogvurderinger.	24	71 %
Nej, det skønnes ikke at dagtilbuddenes fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet indtil videre er ændret i forbindelse med indførelse af sprogvurderingerne	2	6 %
Ved ikke	1	3 %
I alt	46	135 %
Kommuner i alt	34	100 %

Det totale antal svar er større end N da kommunerne har haft mulighed for at angive flere svar.

Hovedparten af de kommuner der har besvaret spørgsmålet, vurderer at implementeringen af sprogvurderinger af alle treårige desuden har medført et øget fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet i dagtilbuddene.

Tabellen viser at 71 % af kommunerne (kun 34 kommuner har dog svaret) vurderer at dagtilbuddene generelt har øget fokus på den pædagogiske opfølgning på sprogområdet siden indførelsen af sprogvurderingerne. 56 % af kommunerne svarer at forvaltningen i forbindelse med implementeringen specifikt har igangsat initiativer for at øge dagtilbuddenes fokus på den pædagogiske opfølgning. To kommuner (6 %) vurderer at der ikke har været nogen ændring i forbindelse med implementering af sprogvurderinger, og en enkelt kommune har svaret "Ved ikke".

Kommunernes registreringspraksis

Kommunerne har besvaret spørgsmål om hvordan de indsamler og registrerer viden om sprogvurderinger i kommunernes dagtilbud. For det første har kommunerne svaret på hvordan de modtager informationer om at alle treårige tilbydes en sprogvurdering. For det andet har kommunerne svaret på hvilke informationer om sprogvurderinger af treårige man registrerer eller forventer at registrere centralt i kommunen. Kommunerne har endvidere svaret på om de anvender eller forventer at anvende it-systemer til administration og registrering af informationer om det enkelte barn.

Viden om at alle treårige tilbydes en sprogvurdering

De kommuner der har svaret at de tilbyder alle treårige en sprogvurdering, har i undersøgelsen haft mulighed for at svare på hvordan de får viden om at alle dagtilbud tilbyder alle treårige en sprogvurdering. På samme vis har de kommuner der har svaret at de endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, haft mulighed for at svare på hvordan de forventer at få tilsvarende viden (se tabel 17).

Tabel 17

Hvordan får kommunen/forventer kommunen at få viden om at alle dagtilbud tilbyder sprogvurderinger til alle treårige, jf. dagtilbudslovens § 11?

	Kommuner der tilbyder alle vurdering		Kommuner der endnu ikke tilbyder alle vurdering	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Der er/forventes fra forvaltningens side udmeldt en dato til institutionerne hvorfra de skal tilbyde sprogvurderinger til alle institutionens treårige	37	54 %	11	58 %
De pædagogiske konsulenter får viden/forventes at få viden om arbejdet med sprogvurderinger bl.a. i forbindelse med besøg i institutionerne	21	30 %	10	53 %
Forvaltningen orienterer/forventes at orientere alle forældre til treårige om tilbuddet om sprogvurdering	28	41 %	5	26 %
Det forventer vi at kunne vurdere på baggrund af vores generelle kontakt med institutioner og forældre	12	17 %	4	21 %
Institutionerne fremsender/forventes at skulle fremsende oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen	26	38 %	8	42 %
Andet	30	43 %	2	11 %
I alt	154	223 %	40	211 %
Kommuner i alt	69	100 %	19	100 %

Det totale antal svar er større end N da kommunerne har haft mulighed for at angive flere svar.

Det fremgår af tabellen at kommunerne forventer at få viden om at alle treårige tilbydes en sprogvurdering, ad flere forskellige kanaler. Over halvdelen af de kommuner der har besvaret

spørgsmålet, har udmeldt eller forventer at udmelde en dato fra hvilken institutionerne skal tilbyde sprogvurderinger til alle treårige. Således angiver 54 % af de kommuner der tilbyder alle treårige en sprogvurdering, at der fra forvaltningens side er udmeldt en dato fra hvilken alle børn skal sprogvurderes, og 58 % af de kommuner der endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, forventer at alle dagtilbud tilbyder sprogvurdering af treårige fra en dato som er udmeldt af forvaltningen.

Kommuner der tilbyder alle treårige en sprogvurdering, har endvidere valgt svarmulighederne "Forvaltningen orienterer alle forældre om tilbuddet" (41 %), "Dagtilbuddene fremsender oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen" (38 %), "De pædagogiske konsulenter får viden om arbejdet med sprogvurderinger i forbindelse med besøg i dagtilbuddene" (30 %) og "Forvaltningen får viden gennem den generelle kontakt med institutioner og forældre" (17 %). 43 % (30 kommuner) har valgt svarkategorien "Andet".

Af de 30 besvarelser i kategorien "Andet" oplyses i syv af svarene at kommunen anvender managementsystemet Sprogvurdering.dk til registrering af sprogvurderinger i dagtilbuddene, hvilket svarer til at dagtilbuddene fremsender oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen. Flere svar afspejler at kommunens talehørepædagog eller sprogvvejleder har en central rolle i forhold til at sikre at alle treårige tilbydes en vurdering. Ligeledes afspejler flere af svarene i kategorien "Andet" at forvaltningen får viden gennem møder, tilsyn eller evaluering af den pædagogiske læreplan, og at forældre til treårige orienteres af dagtilbuddene eller via kommunale hjemmesider.

Af de kommuner der endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, forventer 53 % at de pædagogiske konsulenter vil få viden om arbejdet med sprogvurderinger i forbindelse med besøg i dagtilbuddene, og 42 % svarer at dagtilbuddene forventes at fremsende oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen. 26 % forventer at forvaltningen orienterer alle forældre til treårige om tilbuddet. 21 % angiver at forvaltningen forventes at få viden gennem den generelle kontakt med institutioner og forældre, og 11 % har valgt svarkategorien "Andet".

Registrering af sprogvurderingernes antal og resultater

Tabel 18 viser hvilke informationer om sprogvurderinger kommunerne registrerer eller forventer at registrere centralt.

Tabel 18
Hvilke informationer registrerer/forventer kommunen at registrere centralt i fx forvaltning eller PPR?

	Kommuner der tilbyder alle vurdering		Kommuner der endnu ikke tilbyder alle vurdering	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Antal børn der har fået tilbud om sprogvurdering i henhold til dagtilbudsloven	35	51 %	11	55 %
Antal børn der har taget imod tilbud om sprogvurdering i henhold til dagtilbudsloven	37	54 %	10	50 %
Antal børn der har afslået tilbuddet om sprogvurdering i henhold til dagtilbudsloven	31	46 %	9	45 %
Antal børn der har fået en sprogvurdering i henhold til dagtilbudsloven	36	53 %	10	50 %
En samlet score for kommunens børn	27	40 %	5	25 %
Antal børn der ikke har behov for opfølgning	30	44 %	7	35 %

Fortsættes næste side ...

	Kommuner der tilbyder alle vurdering		Kommuner der endnu ikke tilbyder alle vurdering	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Antal børn med behov for opfølgning ved dagtilbuddets personale	34	50 %	11	55 %
Antal børn med behov for særlig talehørepædagogisk bistand der ikke varetages af dagtilbuddets personale men af en talehørepædagog eller lignende	38	56 %	13	65 %
Det forventes ikke at der skal opbevares informationer centralt i forvaltning/PPR, informationer forventes at blive registreret i det enkelte dagtilbud	15	42 %	2	10 %
Det forventes ikke at der skal opbevares informationer	4	6 %	1	5 %
Det er endnu ikke afklaret hvilke informationer vedr. sprogvurderinger der vil blive registreret centralt	15	22 %	3	15 %
Andet	12	18 %	5	25 %
I alt	314	462 %	87	435 %
Kommuner i alt	68	100 %	20	100 %

Det totale antal svar er større end N da kommunerne har haft mulighed for at angive flere svar.

Både blandt gruppen af kommuner der tilbyder alle treårige en sprogvurdering, og gruppen af kommuner der endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, svarer flest kommuner at de registrerer eller forventer at registrere antallet af børn med behov for særlig talehørepædagogisk bistand der ikke varetages af dagtilbuddets personale men af en talehørepædagog eller lignende. Færrest kommuner svarer at der registreres eller forventes registreret en samlet score for hvert af kommunens børn.

I alt angiver 17 kommuner at der ikke bliver eller forventes at blive opbevaret informationer centralt i forvaltningen eller PPR, men at informationer forventes at blive registreret i det enkelte dagtilbud.

5 kommuner svarer at der ikke opbevares eller forventes opbevaret informationer, og i 18 kommuner er det endnu ikke afklaret hvilke informationer i forbindelse med sprogvurderinger der vil blive registreret centralt.

Anvendelse af it-systemer

89 kommuner har svaret på om de anvender eller forventer at anvende it-systemer til administration og registrering af informationer om det enkelte barn. 42 kommuner (48 %) anvender ikke og forventer ikke at anvende it-systemer til administration af informationer om sprogvurderinger, mens 46 kommuner (52 %) anvender eller forventer at anvende it-systemer (se tabel 19).

Tabel 19**Anvendes/forventes anvendt it-systemer til administration og registrering af informationer om det enkelte barn?**

	Antal kommuner	Procent
Anvender ikke it-systemer/forventer ikke at anvende it-systemer	42	48 %
Sprogvurdering.dk	33	37 %
KMD	6	7 %
Andet	7	8 %
I alt	88	100 %

De kommuner der anvender eller forventer at anvende it-systemer, har svaret på hvilket system der er tale om. 33 kommuner (37 %) anvender eller forventer at anvende Sprogvurdering.dk, 6 kommuner (7 %) anvender eller forventer at anvende KMD, og 7 kommuner (8 %) anvender eller forventer at anvende et andet system. Af andre systemer nævnes Excel, kommunens journaliseringsystem og systemer specielt tilpasset det konkrete it-system der anvendes i kommunens pladsanvisning.

I tabel 20 sammenholdes oplysninger fra tabel 17 om hvor mange kommuner der har angivet at "Institutionerne fremsender/forventes at skulle fremsende oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen", med kommunernes svar på om der anvendes/forventes anvendt it-systemer til administration og registrering af informationer om det enkelte barn (tabel 19). Tabellen sammenfatter således antallet af kommuner der ved besvarelsen af disse forskellige spørgsmål på den ene eller den anden vis har angivet at de forventer at foretage en central registrering af oplysninger om de sprogvurderinger der foretages i kommunens dagtilbud.

Tabel 20**Forventes dagtilbuddene at fremsende oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen, eller anvendes it-system?**

	Kommuner der tilbyder alle vurdering		Kommuner der endnu ikke tilbyder alle vurdering	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Institutionerne fremsender/forventes at skulle fremsende oplysninger om de sprogvurderinger der er foretaget, til forvaltningen, eller der anvendes et it-system	45	65 %	17	85 %
Institutionerne fremsender ikke oplysninger, og der anvendes ikke et it-system	24	34 %	3	15 %
Kommuner i alt	69	100 %	20	100 %

Det fremgår af tabellen at 65 % af de kommuner der tilbyder alle treårige en sprogvurdering, har svaret at der anvendes et it-system, eller at dagtilbuddene fremsender eller forventes at skulle fremsende oplysninger til forvaltningen om de sprogvurderinger der foretages. For kommuner der endnu ikke tilbyder alle treårige en sprogvurdering, drejer det sig om 85 %.

Kommunale planer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats

Ifølge dagtilbudslovens § 11, stk. 4, skal kommunerne udarbejde en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats. I undersøgelsen er kommunerne blevet bedt om at svare på hvor langt de er i arbejdet med at udarbejde en sådan plan (se tabel 21).

Tabel 21

Har kommunen udarbejdet en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats, jf. dagtilbudslovens § 11, stk. 4?

	Antal kommuner	Procent
Har udarbejdet planen	30	36 %
Er i gang med at udarbejde planen	21	25 %
Er ikke i gang med at udarbejde planen	33	39 %
I alt	84	100 %

Det fremgår af tabellen at 30 kommuner (36 %) på undersøgelsestidspunktet havde udarbejdet en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats. 21 kommuner (25 %) angav at de var i gang med at udarbejde en plan. 33 kommuner (39 %) var på undersøgelsestidspunktet endnu ikke gået i gang med at udarbejde en plan. Det er således langt færre kommuner der har udarbejdet en samlet plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderinger og den opfølgende indsats, end antallet af kommuner der tilbyder sprogvurderinger til alle treårige.

Opmærksomhedspunkter

Undersøgelsen af status for kommunernes implementering af sprogvurderinger af treårige har belyst forskellige aspekter af sprogvurderingsarbejdet og af kommunernes forventninger til den fremtidige praksis på området. I dette afsnit fremhæver vi fire opmærksomhedspunkter i forhold til den videre udvikling på området:

Registreringspraksis

Trods anvendelsen af to forskellige datakilder (dels spørgeskemaundersøgelsen, dels træk af data fra registreringssystemet Sprogvurdering.dk) har det i forbindelse med undersøgelsen kun været muligt at indhente data for antallet af gennemførte sprogvurderinger fra ganske få kommuner. Dette kan delvist tilskrives at mange kommuner på undersøgelsestidspunktet stadig var i en opstartsfasen i forhold til sprogvurderingsopgaven. Spørgeskemaundersøgelsen viser imidlertid at det ikke kan forventes at det umiddelbart vil være muligt at indhente data fra samtlige kommuner når implementeringsprocessen er gennemført. Således svarede 34 % af de kommuner der tilbyder alle treårige en sprogvurdering, at institutionerne ikke sender oplysninger om gennemførte sprogvurderinger til forvaltningen, og at der i kommunen ikke anvendes et it-system til administration og registrering af informationer om det enkelte barn.

Den registreringspraksis der med undersøgelsen tegnes, vanskeliggør udarbejdelse af landsdækkende statistik for de treåriges sproglige udvikling og den kommunale opfølgning på sprogvurderingerne.

Andelen af børn der tilbydes en særlig indsats på baggrund af en sprogvurdering foretaget med *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige*

Analysen af de første data fra Sprogvurdering.dk viser at gruppen af børn der vurderes at have behov for en særlig indsats, udgør ca. 10 % af de sprogvurderede børn. Det er en relativt stor afvigelse i forhold til de 5 % der har været forventningen i forbindelse med udformningen af materialet.

Der er forskellige mulige forklaringer på denne afvigelse:

- Både arbejdet med sprogvurderingerne i dagtilbuddene og med registreringssystemet er stadig i en indkøringsfase, hvilket kan påvirke resultaterne.
- Vi ved fra spørgeskemaundersøgelsen at en relativt stor andel af kommunerne anvender *Sprogvurderingsmateriale til 3-årige* til sprogvurdering af tosprogede børn. Hvis nogle af disse kommuner registrerer sprogvurderinger af tosprogede børn i systemet, kan det bidrage til en afvigelse i forhold til den forventede norm da der ikke er taget højde herfor ved fastsættelse af den forventede norm på 5 %.
- EVA er i forbindelse med andre undersøgelser blevet opmærksom på at det i nogle kommuner kun er børn som personalet umiddelbart vurderer til at have sproglige vanskeligheder, der sprogvurderes. En sådan praksis, hvor der ligger en form for forscreening forud for selve sprogvurderingen, vil bidrage til at en større andel af de børn der sprogvurderes, vil have behov for en særlig indsats end hvis alle treårige sprogvurderes.
- Endelig kan en mulig forklaring være problemer med sprogvurderingsmaterialets interne normer. Disse problemer kan for det første udspringe af at sprogvurderingsmaterialet er normeret på baggrund af et relativt lille antal børn. For det andet er en stor andel af de børn der indtil nu er registreret i Sprogvurdering.dk, blevet sprogvurderet i de sidste to måneder af intervallet

(fra barnet er 3 år og 2 måneder til 3 år og 4 måneder), og her er normerne mindre robuste end hvis børnene sprogvurderes når de er fra 2 år og 10 måneder til 3 år.

En afklaring af grunden eller grundene til afvigelsen fra den forventede norm på 5 % vil kræve yderligere undersøgelser.

Viser det sig at gruppen af børn der vurderes at have behov for en særlig indsats, også efter den første indkøringsperiode udgør ca. 10 %, vil en væsentligt større andel af de treårige børn blive henvist til en sprogstimulerende indsats hos en talehøresagkyndig end det er forudsat i forbindelse med udarbejdelsen af sprogvurderingsmaterialet.

Det vil i givet fald være en politisk beslutning om det er hensigtsmæssigt at fastholde de nuværende normer med den konsekvens at flere børn henvises til PPR, eller om normerne skal laves om så 5 % af børnene henvises til PPR, og yderligere 10 % skal have en fokuseret indsats i dagtilbuddet som det hidtil har været forudsat.

Forældrenes tilslutning til sprogvurderingstilbuddet

Data fra Sprogvurdering.dk viser at 81 % af de 2210 børn der var registreret i systemet, var blevet sprogvurderet inden de var 3 år og 4 måneder. For de øvrige 19 % er en sprogvurdering afvist. Flest (12 %) er afvist som følge af forældrenes afvisning af tilbuddet.

Det er i den forbindelse interessant at forældrene kun har afvist sprogvurderingstilbuddet i 5 % af tilfældene i de seks kommuner der mest systematisk har anvendt systemet og dermed må formodes at være nået længst i implementeringen af arbejdet med sprogvurderinger af treårige.

På den baggrund kan der opstilles en hypotese om at der vil være færre afvisninger begrundet med at forældrene har afvist tilbuddet om en sprogvurdering, når sprogvurderingsprocessen er fuldt implementeret end i opstartsfasen.

Sprogvurdering af børn der ikke er i dagtilbud

Kommunernes besvarelse af spørgsmålet om hvilke fagpersoner der deltager i sprogvurderingerne af treårige, viser at langt hovedparten af kommunerne har afklaret hvilke fagpersoner der skal deltage i sprogvurderingerne af børn der ikke er i dagtilbud. Det må på den baggrund formodes at børn der ikke er i dagtilbud, bliver tilbudt en sprogvurdering på linje med de treårige børn der er i et dagtilbud.

Spørgeskemaundersøgelsen viste dog at en af de barrierer kommunerne angiver for at kunne tilbyde sprogvurderinger til alle kommunens treårige, netop er problemer med at fastlægge procedurer for hvordan forældre til børn der ikke er i dagtilbud, skal kontaktes, og hvem der skal udføre sprogvurdering af disse børn.